

Granskning av god ekonomisk hushållning 2024-12-31

Västerås stad

Revisionsrapport
Mars 2024

*Projektledare Rebecka Hansson
Projektmedarbetare Pariya Baker Zell*

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i såväl delårsrapport som årsredovisning. Årsredovisning ska även innehålla en utredning och redovisning av följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapport respektive årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapport och årsredovisning.

Resultat från granskningen utgör även underlag för revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
2. Är redovisat resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, 11:20, lag om kommunal bokföring och redovisning 11:8, 11:10 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 15 Förvaltningsberättelse.

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2024. Övrig avgränsning, se avsnitt "Syfte och revisionsfrågor".

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet bedöms med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt).

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomidirektör och ekonomichef.

Om årsredovisning 2024

lakttagelser

- Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2024 och som behandlats av kommunstyrelsen 2025-03-19. Styrelsen har därmed överlämnat årsredovisningen till fullmäktige och revisorer inom föreskriven tid enligt kommunallagen (senast 15 april).
- Årsredovisningen ska innehålla upplysningar om förhållande som är viktiga för kommunens verksamhet, resultat och ekonomiska ställning. Granskning av årsredovisning 2024 visar följande:
 - Den innehåller en driftredovisning. Av denna framgår att styrelse och nämnder sammantaget bedrivit verksamheten inom tilldelad driftbudgetram. Flera nämnder visar stora budgetöverskott, exempelvis äldrenämnden (+52,5), individ- och familjenämnden (+53,3) och grundskolenämnden (+31,3). Underskotten är framför allt hänförliga till byggnadsnämnden (-10,1), nämnden för idrott, fritid och förebyggande (-10,4), förskolenämnden (-5,8) och tekniska nämnden (-1,5). Detta trots beslut i nämnder om att vidta åtgärder under året.
 - Den innehåller en investeringsredovisning. Av denna framgår att styrelse och nämnder sammantaget bedrivit verksamheten inom tilldelad investeringsram.
 - Den innehåller redovisning av ett antal finansiella nyckeltal, däribland soliditet. Soliditet ger en indikation om kommunens finansiella stabilitet. Av flerårsöversikten framgår att soliditeten har ökat över tid. Koncernens soliditet (inklusive pensionsåtagande) per 2024-12-31 uppgår till 38,4 procent.
 - Den innehåller upplysningar avseende väsentliga personalförhållanden. Av redovisningen framgår att den totala sjukfrånvaron bland anställda uppgått till 7,1 procent under året. Här lämnas även information hur sjukfrånvaron förändrats jämfört med föregående år.

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

Västerås Stads Styrmodell 2024:

Västerås stads nya styrmodell är baserad på en målbild och uppdrag som ska vägleda stadens arbete nu och i framtiden. Visionen och de övergripande målen styr mot en hållbar utveckling. Dessa mål är indelade i tre fokusområden:

- En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun
- En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun
- En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv

Kommunfullmäktige har antagit en politisk viljeinriktning för mandatperioden 2024-2027, kopplad till Agenda 2030, som omfattar tolv övergripande mål inom ekologisk och social hållbarhet samt näringslivsutveckling. För att stärka styrningen ytterligare beslutar kommunfullmäktige om nämndmål i samband med årsplanen. Varje nämnd ska ha mål kopplade till några av de tolv övergripande målen, och nämndsmålen har utarbetats i samverkan med berörda förvaltningar.

För att säkerställa god ekonomisk hushållning har kommunfullmäktige fastställt finansiella mål som inkluderar soliditet, nettoupplåning och resultatmål exklusive jämförelsestörande poster. Dessa mål syftar till att varje generation ska bära kostnaderna för den service de konsumerar, vilket innebär att investeringar ska kunna finansieras utan att belasta framtida generationer.

Bedömningen av god ekonomisk hushållning görs genom att följa upp de av kommunfullmäktige beslutade målen, inklusive balanskravet och de finansiella målen för både Västerås stad och dess koncern. Bolagen och kommunalförbunden följs upp enligt ägardirektiv och förbundsordningar, vilket säkerställer att verksamheten bedrivs inom ramen för de kommunala befogenheterna och bidrar till stadens övergripande mål.

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

lakttagelser

Årsredovisningens förvaltningsberättelse inkluderar ett avsnitt med titeln "God ekonomisk hushållning." I detta avsnitt presenteras en uppföljning och utvärdering av kommunens verksamhetsmål och finansiella mål, där uppföljningen sker per nämnd. Alla nyckeltal granskas, och jämförelsetal från tidigare år tillhandahålls för att ge en tydlig bild av utvecklingen över tid.

Finansiella mål

- Kommunfullmäktige har fastställt tre finansiella mål som är viktiga för att säkerställa god ekonomisk hushållning.
- Årsredovisningen för 2024 visar att alla finansiella mål har uppnåtts. Soliditeten för Västerås stad uppgick till 52,6 procent, vilket överstiger målet om minst 40 procent. Stadens resultat frånräknat reavinster och exploatering i förhållandet till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgår för året till 1,6 procent. Årets resultat tillsammans med tidigare års resultat gör att målet om 2,5 procent över tid kommer att uppnås. Stadens upplåning vid årets utgång uppgick till 411 mnkr och likvida medel till 1 001 mnkr vilket innebär att målet om att nettoupplåning för egen räkning inte ska överstiga 3 miljarder kronor uppnås.
- Västerås stad uppfyller balanskravet och överträffade budgeten, även utan jämförelsestörande poster. Koncernens resultat var 712 mnkr efter interna justeringar. De finansiella målen för både staden och koncernen, fastställda av kommunfullmäktige, uppnåddes.

Verksamhetsmål

- Bedömningen av kommunfullmäktiges tre fokusområden för Västerås stad visar en blandad bild av måluppfyllelse.
- **En jämlik, trygg och socialt hållbar kommun:** Inom detta fokusområde har staden arbetat för att öka stöd och lärande för barn och unga samt stärka det förebyggande och trygghetsskapande arbetet tillsammans med civilsamhället och näringslivet. Bedömningen av nämndmålen visar att de till största delen är uppfyllda, antingen helt eller i hög grad, med några mål som nåtts delvis och endast ett fåtal som inte uppfyllts.
- **En klimatsmart och ekologiskt hållbar kommun:** Under 2024 beslutade kommunfullmäktige om ett nytt klimatmål som säger att Västerås ska uppnå netto-noll utsläpp av växthusgaser senast år 2040. Nämndmålen inom detta fokusområde bedöms huvudsakligen som delvis uppfyllda, med några mål i hög grad uppfyllda.
- **En kommun med hög sysselsättning, goda arbetsvillkor och ett starkt näringsliv:** Västerås stads näringslivsprogram och *Program för social hållbarhet* utgör grunden för stadens utveckling inom detta fokusområde. Nämndmålen är nästan lika många som bedöms vara helt eller i hög grad uppfyllda som de som är delvis uppfyllda. Det finns även några mål som inte uppfyllts, vilket indikerar att ytterligare arbete behövs för att stärka sysselsättningen och näringslivet.

Sammantagen bedömning om God ekonomisk hushållning

En sammantagen bedömning av Västerås stad är att kommunen upprätthållit god ekonomisk hushållning. De finansiella målen för soliditet och nettoupplåning har uppfyllts för året. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppnår målet över tid, och årets resultat överstiger budgeten. Utvärderingen av nämndernas fleråriga verksamhetsmål visar på delvis uppfyllande, vilket försvåras av den korta tiden sedan målen fastställdes av kommunfullmäktige.

Korta kommentarer kring verksamhetsmålen utfall

Den samlade bedömningen av fokusområdena för Västerås stad finns inte uttryckligen angiven i årsredovisningen. Istället har man valt att beskriva nämndmålen och deras koppling till de övergripande målen och Agenda 2030, vilket ger en mer detaljerad bild av hur varje nämnd bidrar till stadens långsiktiga mål

Av årsredovisningen framgår att bedömningen av måluppfyllnad kompliceras av att det är första året med den nya styrmodellen och den relativt korta tid som de fleråriga målen varit i bruk.

Sammantaget är det en blandad bild för hur väl målen bedöms vara uppfyllda. Men till allra största delen är bedömningen att målet är delvis till helt uppfyllt. I ett fåtal fall är bedömningen att målet ej är uppfyllt. I det fall bedömningen är att målet endast är delvis uppfyllt eller ej uppfyllt föreligger behov av åtgärder för att kunna nå det fastställda målet.

Granskningsresultat: Balanskravet

lakttagelser

- Balanskravet innebär att kommuner och regioner ska upprätta en budget för nästa kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna. Om ett underskott ändå uppstår, ska det negativa resultatet balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren.
- I årsredovisningen för Västerås stad finns ett avsnitt benämnt "Balanskravsresultat," där en bedömning görs av balanskravsresultatet utifrån årets resultat.
- För 2024 uppgår balanskravsresultatet till 261 mnkr, vilket innebär att Västerås stad uppfyller det lagstadgade balanskravet. Det finns inget tidigare underskott att återställa från tidigare år.

Bedömning

- Vi konstaterar, utifrån den information som lämnas i årsredovisningen, att Västerås stad uppfyller det lagstadgade balanskravet för 2024. Vi ser ingen anledning att göra en annan bedömning.

Samlad bedömning

1. Revisionsfråga 1

Är resultat i årsredovisning förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?

- **Finansiella mål**

Ja, uppfyllt

- **Verksamhetsmål**

Delvis uppfyllt

2. Revisionsfråga 2

Är redovisat resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

- **Följsamhet till balanskravet**

Ja, uppfyllt

2025-03-25

Rebecka Hansson

Uppdragsledare

Pariya Baker Zell

Projektledare